

Input SenW gezondheidsnota Ridderkerk 2013

Aan de hand van de aan SenW gestelde vragen om input te leveren aan trends en ontwikkelingen die SenW constateert vanuit het werkveld is op wijkniveau een analyse opgehaald. SenW-medewerkers in de wijken werken in wijkteams en hebben vanuit hun eigen specifieke deskundigheid informatie aangeleverd. Daarbij zijn op een aantal trends en ontwikkeling ook de interventies en reeds geoperationaliseerde projecten opgenomen. De aanpak van SenW onderscheidt zich van andere aanpakken doordat de waarnemingen direct en gedurende langere periode zijn waargenomen bij het werken in de wijken en buurten. De aanwezigheid in het domein van de burger (het zogenaamde nulde domein) geeft de beleving weer van de burgers is het dagelijks leven. Daarmee neemt de betrouwbaarheid van de waarneming toe en is er, mede door het samenwerken met partners in netwerken in de wijken, sprake van een integraal gedragen interventie en aandachtsgebied.

De behoefte aan het koppelen van de input aan de transitie en transformatie in het sociaal domein is in onze ogen niet alleen wenselijk maar vooral noodzakelijk. De samenhang van de decentralisaties (AWBZ en jeugdzorg, WMO en Participatiewetgeving) zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden, terwijl de handelingsvaardigheid (kanteling en welzijn nieuwe stijl) de slagvaardigheid en handelingsvaardigheid tonen. Door de in Ridderkerk lopende projecten als digitaliseren van de beweegmogelijkheden, het wijkgericht werken en thuis in wijken te verbinden met de op handen zijnde nieuwe gezondheidsnota is het noodzakelijk dat er aandacht komt voor onderstaande speerpunten en werkwijze:

- De gemeente stelt een integrale nota gezondheidsbeleid op waarin een goede relatie wordt gelegd met de beleidsterreinen zoals hiervoor beschreven.
- De gemeente voert de regie ter voorkoming van versnippering van het beleid waarbij naar de bescheiden mening van SenW de vitaliteit van de samenleving en dus de burger als hoogste goed wordt aangemerkt.
- Er is sprake van een gedegen monitoringsbeleid. Daartoe zal een onderbouwde nulmeting gerealiseerd moeten worden die enerzijds de prioriteiten bepaald en tegelijkertijd inzicht biedt in de beoogde resultaten, voortvloeiend uit de interventies die zijn ingezet.
- Op wijkniveau worden centra aangewezen waarmee laagdrempelige ontmoetingen, activiteiten en diensten voor de burgers aangeboden worden en bredere maatschappelijke betrokkenheid gerealiseerd kan worden zonder grote investeringsvraagstukken op te roepen.

Gelet op voorgaande zijn de SenW-medewerkers gevraagd niet alleen aan te geven welke trends en ontwikkelingen zij zien en waarnemen, maar ook de interventies en de samenwerking met verschillende organisaties en instanties in de wijken aan te geven. Om, mede vanuit deze sociale kaart eensluitend te blijven werken heeft deze input zich vooralsnog beperkt tot de SenW-mind webs, overzichten van samenwerkingspartners per wijken. Een voorbeeld van wijk Centrum/West is toegevoegd (Zie bijlage 1).

Werkwijze SenW: bottom up

Binnen SenW is er bewust gekozen voor het bottom up aanleveren van informatie voor de gezondheidsnota (zie bijlage 2 voor de uitkomsten). Immers, de aan SenW gestelde vraag had ook betrekking op de speerpuntencontrole van de oude nota en signalen en trends vanuit de burgers. Daarmee is SenW zich zeer bewust van de reikwijdte van haar input. Samen met de informatie van anderen zal er door de ambtenaar een besluitvormende nota voorgelegd worden aan het bestuurlijke besluitvormingsproces. De keuze en selectie van geleverde input vind in het ambtelijke proces plaats.

SenW heeft, juist vanwege de nieuwe manier van werken niet alleen aandacht voor wat SenW kan betekenen in de bijdrage aan een vitale/gezonde stad, gekeken naar haar primaire rol. Daarbij heeft SenW vooral aandacht voor de samenwerkingsvormen die (meer dan in het verleden) kunnen bijdragen aan een gezamenlijke opgave, om via de haarvaten vanuit de samenleving een bijdrage te kunnen leveren aan de hogere (beleids)doelen in Ridderkerk.

Door de bestaande visie op domeinen niet te doorbreken concludeert SenW dat zij één van de stakeholders in het nulde en eerste domein is en als zodanig daadwerkelijk een bijdrage kan leveren aan de vitale samenleving in Ridderkerk.

Bijlage 2: Wijkgerichte signaleringen en trends

Aan de medewerkers die direct betrokken zijn bij de bewoners in de wijken zijn de volgende vragen gesteld:

1. Wat doe je, of ga je doen in jouw wijk met gezondheid?
2. Zijn de speerpunten uit de vorige nota nog actueel?
3. Welke signalen en trends van Ridderkerkse burgers in de wijk zijn waargenomen?

Vraag 1. Wat doe je of ga je doen in jouw wijk met het thema gezondheid?

wijk	activiteit
Centrum West	Gezondheidslessen tijdens beweeglessen
Slikkerveer	Gezondheidslessen tijdens beweeglessen
Oost	Breed aanbod op en rond de school Stimuleren gezond eten
Bolnes	Toeleiding van jeugd naar verenigingen Aandacht voor gezonde voeding Starten met beweeg ABC (MRT)
Rijsoord/Oostendam	Gezondheidslessen tijdens beweeglessen Water drinken tijdens beweeglessen Stappentellers tijdens beweeglessen (monitoren) Brede School en speels beweegaanbod Schoolfruit Twee keer per week pleinsport
Drievliet/'t Zand	Aanbod van fruit in wijkcentrum en gezond koken als activiteit Enkele school in project schoolfruit Bewegen en waterdrinken Gezond eten in het kinderrestaurant Beweegkriebels en gezond eten Brede school breed programma Pleintjessport, free sport sporthal gymlessen

SenW-onderdeel cq. thema	Signaleringen en trends
<i>Peuteropvang</i>	Voldoende bewegen (en uitdagen daartoe)
	Gezond eten en tussendoortjes
	Voorbeeld gedrag belonen
<i>Opbouwwerk</i>	Verbinden en doorverwijzen naar interne en externe partners (soos, veren)
	Kinderen worden met auto gebracht in plaats van de fiets naar school en activiteiten (Bolnes, Rijsoord)
	Grote deelname aan anders georganiseerde activiteiten als brede school
<i>SamenWerk</i>	Vanuit ouder- en kindrelatie redenerend werken aan vitaliteit
Vitaliteit	Werken vanuit de 4 G's (Geld, Gemak, Genot en Gewoontes) werkt drempelverlagend en bepalen deelname van burgers aan activiteiten en bereidheid aanpassen levensstijl om vitaler te worden cq. blijven.
Marketing, Pr en Communicatie	Aangaan en verbinden van netwerken waarbij vraag en aanbod aan elkaar worden verbonden.
Infrastructuur	Low budget sportscholen, verenigingen en anders georganiseerd vraagt om andere manieren van bewegen (andere vormen van lidmaatschap, vrije competitie etc.)

Vraag 2. Zijn de speerpunten uit de vorige nota nog actueel?

De bestaande speerpunten depressie preventie, jeugd en alcohol, stimuleren van een gezonde leefstijl met de focus op voldoende bewegen blijven onverkort van kracht. Vanuit met name de wijk Bolnes is ingebracht dat er extra aandacht moet komen voor normen en waarden (sociaal gedrag). Het gebrek aan normaal communiceren met name tussen jeugd en ouderen is haast niet meer mogelijk.

Zonder uitputtend de vorige nota te behandelen kan geconcludeerd worden dat de speerpunten uit deze nota nog onverkort gehandhaafd kunnen blijven. Vanuit de recente observaties, trends en ontwikkelingen is waarneembaar dat de problematiek niet alleen multidisciplinair en daardoor complexer wordt, maar dat ook de samenwerking door hulpverleners nog vanuit 'oude werkwijze' plaats vindt.

De behoefte om meer preventief aan de slag te gaan blijft overwegend hangen op theoretische modellen, doelgroepsegmenten en territoriaal optreden.

Vraag 3. Welke signalen en trends neem je waar in je wijk?

wijk	omschrijving
<i>Sportstimulering</i>	
Centrum en West	Sprake van sociale armoede en zwakke samenhang in de wijk
Slikkerveer	Kinderen nemen veel snoep en geen fruit mee naar school
	Veel kinderen met overgewicht. Extra inzet in onderbouw op club extra wenselijk
Oost	Binnen onderwijs meer aandacht voor gezondheid, meer vraag naar pleintjessport en bewegen in het tweede gymuur
Bolnes	Ongezonder eten in pauzes
	Veel overgewicht
Rijsoord en Oostendam	Er is veel aandacht voor gezond eten in het onderwijs
	Relatief minder overgewicht kinderen
	Veel interesse in anders bewegen
	Groente en fruit uit eigen teelt
	Gezonde traktaties op school
	Samenwerken onderwijs en school is themagericht op gezondheid en bewegen
SenW-onderdeel	
<i>Peuteropvang</i>	Samenspel tussen ouder en kind ontbreekt regelmatig
	Ervaring dat fruit eten geen dagelijkse bezigheid is van kinderen en ouders
	Limonade meenemen naar school
	Allochtone kinderen eten minder fruit
	Gebit wordt slecht onderhouden. Extra aandacht bij allochtone kinderen
	Allochtone kinderen dragen geen ondergoed, hygiëne blijft achter
	Lage beweegprikkels bij veel kinderen en zelf vermaak nauwelijks nog mogelijk
	Sociaal emotioneel achterstand door taalachterstanden waardoor minder samen wordt gespeeld en moeilijk uiten
<i>Jongerenwerk</i>	Met name in Bolnes veel softdrugsgebruik. Jongeren zijn onbekend met gevolgen van langdurig gebruik (depressie, angst en sociale problematiek)
	Alcoholgebruik bij 12- en 13-jarigen. Preventie helpt maar moet intensiever en breder
	Jeugd beweegt minder met als gevolg overgewicht

	Doelgroep 15-23 jaar: dagelijks alcoholgebruik in Slikkerveer van een vaste groep en blowen (weekend veel groter probleem)
	Doelgroep 9-14 jaar: overgewicht, eten niet elke avond thuis of krijgen geld om buiten de deur (fastfood) te gaan kopen, minder beweging (achter pc)
	In soos komen regelmatig jongeren met depressief gedrag (Slikkerveer)
<i>Opbouwwerk</i>	Rugzak van kinderen en ouders is aanzienlijk met grote gevolgen (alcohol, huiselijk geweld)
	Ontbreekt aan middelen om structureel aandacht voor vitaliteit te hebben bij minima
Centrum en West	Sociale armoede en zwakke samenhang in de wijk mag spanningen in wijken, meer vuil op straat en minder aandacht voor hygiëne, (on)zichtbare armoede, veel snacken door werkende ouders, veel ongezonde voeding op straat (vooral Centrum en West
Slikkerveer	Grote behoefte aan woon en zorg (welzijn en ontmoeting)
	Hoge participatie van kinderen aan activering
	Goede woonomgeving en instroom van jongeren.
	Buurtsportlocatie druk, speeltuinvereniging op zondag gesloten (wel vraag naar)
Bolnes	Veel nieuwe bewoners met andere culturele achtergrond, sociale klasse en lagere inkomens
	Spanningen in buurten door nieuwe instroom
	Veel blowen, alcoholmisbruik en fastfood
Rijsoord/Oostendam	Zelfredzaamheid en sociale cohesie is groot
	Vergrijzing en ontgroening

24-uurgedrag

Dat de samenleving 24 uur per dag bezig is met haar eigen ontwikkeling is helder. De flexibiliteit en vitaliteit van de samenleving staan dagelijks op de proef. Versnippering dreigt waardoor kwantitatief aanbod toeneemt en kwalitatief aanbod afneemt. De 'nieuwe economie, 24/7' vraagt om aansluitende programma's en arrangementen.

Mogelijke samenwerkingseenheden en netwerkpartners

- CJG
- Bouwman GGZ voor jongerenwerk
- Wijkgerichte partners
- Onderwijs: basis- en voortgezet

Vanuit opbouwwerk:

- Vivenz (maatschappelijk werk) voor bewoners die niet terecht kunnen bij het CJG
- Aafje en Karaat, voor de oudere bewoner die hulp/ondersteuning nodig heeft
- Pameijer
- Connect2Act en SamenWerk, voor bewoners die het gevoel hebben niet meer erbij te horen, maar wel willen. Via Connect2Act en SamenWerk perspectief te bieden, waardoor men zich weer gewaardeerd voelt (vitaliteit).
- Kerken en gebedshuizen, zij hebben de expertise en invloed vanuit hun overtuiging de bewoner te stimuleren

Bovenstaande opsomming is richtinggevend.

Interventies en speerpunten

<i>Peuteropvang</i>	Voldoende blijven bewegen
	Gezonde tussendoortjes aanbieden
	Samenspel tussen ouder en kind bevorderen
	Ouders die het 'goed' doen belonen
<i>Sportstimulering</i>	Gezonde leefstijl met focus op voldoende beweging verbeteren en gezonde voeding
	De drempel zo laag mogelijk houden om tot bewegen te komen
	Gezonde voeding stimuleren
	Wijkgericht kijken wat de behoefte is
	In Bolnes de normen en waarden
<i>Jongerenwerk</i>	Speerpunt alcohol wellicht verbreden tot verslaving gezien de toename van softdrugsproblematiek
	Jongeren stimuleren om te bewegen, informeren en adviseren over gezonde voeding
	Voorlichting en adviseren over alcohol, drugs, seksualiteit, (cyber)pesten. Dit zijn de onderwerpen die spelen onder de jeugd in sozen en op straat.

Om succesvolle interventies structureel te houden, is samenwerken in en met netwerken essentieel. Het benoemen van elkaars kwaliteiten en competenties en deze te verbinden, vraagt om flexibel werken en verbonden gedrag oftewel anders denken.

Om gebruik te maken van de kracht van de samenleving moet er goed inzicht zijn in deze samenleving. Vanuit de wijkgerichte aanpak wordt al snel duidelijk dat maatwerk wordt gevraagd. Maatwerk dat rekening houdt met ontwikkelstadia van zowel mens (segmenteren) als sociaal-maatschappelijke (demografisch en sociaal-demografisch) ontwikkelingen. Dat vraagt om:

- bundeling van analyses;
- bundeling van (preventieve) interventiekracht;
- bundeling van kennis en kunde in een doorgaande lijn.

Projecten zullen processen worden, rollen van organisaties aan elkaar verbinden etc. De kracht van de interventie ligt in de continuïteit, kwaliteit en betrokkenheid van zowel vrager (afnemer) als aanbieder. Het doorbreken van drempelverhogende regels als anonimiteit voor hulp is daarvoor noodzakelijk.